

Інформаційний вісник

**Інституту вищої освіти
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»**

№ 2 / 2015

Інформаційний вісник

Інституту вищої освіти

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

№ 2, 2015

У випуску:

Тенденції у вищій освіті

Законодавчі новації в регулюванні господарської діяльності державних вищих навчальних закладів України 1

Інноваційні технології у вищій школі

Підготовка економістів на факультеті економіки та управління: досвід впровадження моделі «змінного» навчання 6

Крапці університетські практики КНЕУ

Інноваційні проекти студентської команди Енактус КНЕУ: визнання на глобальному рівні в Йоганнесбурзі 11

SIMA Global Business Challenge 2015: визнання студентської команди SIMA КНЕУ на національному та глобальному рівнях 14

Актуальні проекти КНЕУ

Проект ТЕМПУС у КНЕУ «Набуття професійних і підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» 16

Стратегічні сесії для органів державного та місцевого самоврядування у Кам'янці-Подільському 20

Профорієнтаційний проект факультету економіки та управління: III Всеукраїнський бізнес-турнір для учнів 8–11 класів «Стратегія фірми-2016» 22

«Щоб чудові думки не втрачали свою цінність»: віртуальне довідкове бюро кафедри української мови та літератури 24

Юридична клініка «Соціальна справедливість»: досвід надання правової допомоги 26

Рейтинги КНЕУ

Стратегічні напрямки формування інтернет-політики КНЕУ у контексті вебометричних рейтингів . . . 33

Гранти, стипендії, стажування

Стипендіальні та грантові програми на навчання у магістратурі та аспірантурі закордоном 35

Стажування для студентів, молодих фахівців, аспірантів, докторантів закордоном 39

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ В РЕГУЛЮВАННІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Новий Закон України «Про вищу освіту» вніс суттєві зміни у правове становище державних вищих навчальних закладів як учасників господарських відносин через чіткіше визначення автономії вищого навчального закладу, розширення прав у майновій сфері, закріплення за державним ВНЗ здатності бути суб'єктом майнових прав інтелектуальної власності тощо. Поряд із цим згаданий Закон закріпив окремі нововведення, які потребують узгодження з іншим законодавством. Зокрема, до прийняття цього Закону державний ВНЗ мав статус бюджетної установи і у своїй фінансовій діяльності підпадав під регулювання бюджетного законодавства. Але на сьогоднішній день у законодавстві чітко не визначено статус державного ВНЗ як суб'єкта господарювання. Бюджетний кодекс України (далі — БК України) чи інший законодавчий акт не відносить прямо державний ВНЗ до бюджетних установ. Лише у частині 4 статті 13 БК України згадуються вищі навчальні заклади у контексті розпорядження власними надходженнями бюджетних установ. Відповідно до п. 12 статті 2 БК України, «бюджетні установи — це органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бю-

джету. Бюджетні установи є неприбутковими». Отже, основними критеріями віднесення юридичної особи до бюджетної установи відповідно до вказаної норми є неприбутковість діяльності та джерела фінансування: бюджетні установи повністю утримуються за рахунок державного чи місцевого бюджетів.

Натомість новий Закон України «Про вищу освіту» розширив джерела фінансування державних ВНЗ, закріпивши обмежене фінансування за рахунок коштів державного бюджету та передбачивши інші джерела фінансування (частина 1 статті 71). Слід згадати, що Закон України «Про вищу освіту» 2002 року, який вже втратив чинність, у частині 1 статті 64 передбачав фінансування вищих навчальних закладів державної форми власності виключно за рахунок коштів державного бюджету, призначених для фінансування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, що надавало державному ВНЗ статус бюджетної установи.

Чинним Законом України «Про вищу освіту» закріплене диференційоване фінансування державних ВНЗ: за рахунок коштів державного бюджету фінансується оплата послуг з підготов-

ки кадрів на умовах державного замовлення, щодо інших напрямів діяльності, інших видатків, джерелом фінансування може бути господарська діяльність ВНЗ, надання платних послуг, гранти, благодійна допомога, доходи від ендавментів та інші джерела, що не суперечать законодавству. БК України доходи такого роду бюджетної установи відносить до «власних надходжень бюджетних установ», включаючи до цієї категорії кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності (пункт 15 статті 2 БК України). Власні надходження бюджетних установ є складовою частиною бюджету (пункт 23 статті 2 БК України). У той же час, відповідно до частини 8 статті 71 Закону України «Про вищу освіту» кошти, отримані вищим навчальним закладом як плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів або за надання освітніх послуг, не можуть бути вилучені в дохід державного або місцевих бюджетів.

Наведене вище дозволяє зробити висновок, що за чинним законодавством державний ВНЗ не можна віднести до категорії бюджетної установи. Крім цього, формально не можна віднести державні ВНЗ і до некомерційних суб'єктів господарювання. Такий висновок випливає із такого.

Згідно з частиною 1 статті 52 Господарського кодексу України (далі — ГК України) некомерційне господарювання — це самостійна систематична господарська діяльність, що здійс-

нюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку. За цим визначенням господарська діяльність державного ВНЗ цілком підпадає під категорію некомерційної господарської діяльності, однак, відповідно до частини 1 статті 53 ГК України некомерційна господарська діяльність може здійснюватися суб'єктами господарювання на основі права власності або права оперативного управління. Проте, відповідно до частини 2 статті 70 чинного Закону України «Про вищу освіту» майно закріплюється за державним або комунальним вищим навчальним закладом на праві господарського відання, що безперечно розширює можливості державного ВНЗ щодо розпорядження своїм майном, але входить у протиріччя із названою вище нормою статті 53 ГК України і виводить державний ВНЗ за рамки некомерційних господарюючих суб'єктів.

Слід зазначити, що відповідно до частини 2 статті 63 вже не чинного Закону України «Про вищу освіту» майно, що закріплене за вищим навчальним закладом державної або комунальної форми власності, а також доходи від використання цього майна закріплювалися за вищим навчальним закладом на правах оперативного управління, що формально дозволяло розглядати державний ВНЗ як некомерційну організацію.

Таким чином, проведений короткий аналіз законодавства дозволяє зробити висновок про невизначеність господарсько-правового статусу державного ВНЗ: за формальними ознаками його не можна віднести ні до бюджетних установ, ні до некомер-

ційних суб'єктів господарювання, що свідчить про нагальну необхідність приведення законодавства у відповідність до змін, запроваджених Законом України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року.

Двічі за цей рік зазнали суттєвих змін норми податкового законодавства в частині оподаткування неприбуткових установ. Так, з 1 січня 2015 року Законом України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» було змінено порядок оподаткування неприбуткових організацій, а 13 серпня 2015 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України, що були внесені Законом України від 17 липня 2015 року № 652-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій», за якими було встановлено критерії віднесення юридичної особи до неприбуткової установи (організації) та удосконалено порядок оподаткування зазначених господарюючих суб'єктів.

Відповідно до ст. 133.4.1 Податкового кодексу України (далі — ПК України) неприбутковою організацією є та, що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

- установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціаль-

ного внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;

- установчі документи якої передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення);

- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Неприбуткові організації, що відповідають наведеним критеріям, звільняються від сплати податку на прибуток (ст. 133.4 ПК України). Така новела податкового законодавства удосконалює оподаткування неприбуткових організацій у порівнянні із нормами, які існували до прийняття названого вище Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», оскільки до внесення цих змін звільнялися від оподаткування лише конкретно визначені види доходів неприбуткових організацій. За чинним законодавством звільняються від оподаткування усі доходи неприбуткової організації, але організація має відповідати наведеним вище умовам і витрачати доходи виключно на цілі, види діяльності, передбачені статутом.

Відповідно до ст. 133.4.6. ПК України до неприбуткових організацій, що відповідають вимогам цього пункту і не є платниками податку, зокрема, можуть бути віднесені:

- бюджетні установи;

- громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди;

- спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб;

- житлово-будівельні кооперативи, дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);

- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків;

- професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання;

- сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту.

Як зазначалося вище, державний ВНЗ за нормативними ознаками, які містяться в чинному законодавстві, не можна віднести до бюджетної установи, тому він підпадає під категорію «інших юридичних осіб», які мають відповідати наведеним вище вимогам, визначеним у ст. 133.4.1 ПК України. Спроектуювши зазначені вимоги на вже функціонуючі державні ВНЗ, доцільно визначити, які дії потрібно здійснити цим закладам для того, щоб бути звільненим від оподаткування податком на прибуток. По-перше, установчі документи (статут) державного ВНЗ повинен містити положення, які передбачають заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. Відповідно до ст. 133.4.2 ПК України доходи (прибутки) неприбуткової орга-

нізації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами. Це означає, що у статуті державного ВНЗ повинні бути передбачені усі необхідні види діяльності, які можуть забезпечити досягнення цілей і завдань ВНЗ. Якщо отримані доходи будуть спрямовуватися за напрямками, які не відповідають цілям і видам діяльності ВНЗ, які передбачені у статуті, це буде підставою для застосування санкції, встановленої ст. 133.4.3: заклад буде визнано платником податку на прибуток і виключено з Реєстру неприбуткових установ і організацій.

По-друге, у статуті державного ВНЗ має бути пункт, який би передбачав передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення).

Зазначені зміни повинні бути внесені до установчих документів державного ВНЗ до 1 січня 2017 року, з метою включення до нового Реєстру неприбуткових установ і організацій, та у цей самий строк копії таких документів необхідно подати до контролюючого органу. Якщо цього не буде зроблено до зазначеного терміну, після 1 січня 2017 року заклад буде виключено контролюючим органом з Реєстру неприбуткових установ та організацій (п.12 Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій»).

Включення до Реєстру неприбуткових установ і організацій є ще однією необхідною умовою для звільнення від податку на прибуток. Відповідно до п. 12 Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій» внесено зміни до пунктів 34 і 35 підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» ПК України, виходячи із яких державні ВНЗ, які були включені до Реєстру неприбуткових установ і організацій на день набрання чинності вказаним Законом, тобто станом на 13.08.2015, залишаються в Реєстрі автоматично. Але до 1 січня 2017 року вони мають привести свої статuti у відповідність із вимогами ст. 133.4.1 ПК України, тобто внести до статутів положення, про які говорилося вище.

Слід зазначити, що пунктом 2 Розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування неприбуткових організацій» внесено зміни до розділу VIII «Прикінцеві положення» Закону України «Про державну реєстрацію

юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців», за якими за проведення державної реєстрації зазначених вище змін, що вносяться до установчих документів неприбуткових організацій, не справляється реєстраційний збір.

Таким чином, для збереження статусу неприбутковості державним ВНЗ потрібно до 1 січня 2017 року внести зміни до своїх статутів, включивши до них положення, передбачені статтею 133.4.1 Податкового кодексу України, здійснити державну реєстрацію цих змін та надати копії контролюючим органам. Крім цього, необхідно пересвідчитися, що у статуті чітко сформульовані усі необхідні ВНЗ цілі і завдання та передбачений максимальний перелік видів діяльності для забезпечення досягнення статутних цілей.

Підготовлено науковим співробітником
Інституту вищої освіти, доцентом
кафедри цивільного і трудового права
к.ю.н. *Н. О. Білоусовою*

ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІСТІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ: ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ «ЗМІШАНОГО» НАВЧАННЯ

За останні кілька років інформатизація освіти стала загальносвітовим трендом, і сталося це не без причини: сьогодення вимагає від людини не лише мобільності, а й швидкості отримання інформації та комунікативної гнучкості. Для фахової підготовки сучасних фахівців традиційні освітні технології виявляються недостатньо ефективними. Долати обмеження та недоліки традиційного освітнього процесу можливо завдяки моделі дистанційного навчання, що ґрунтується на «віддаленій» взаємодії викладача та студентів за допомогою специфічних телекомунікаційних або інших інтерактивних технологій і зберігає всі компоненти, притаманні навчальному процесу (зміст, методи, форми навчання тощо).

Підходи до організації дистанційного навчання набули багатьох форм і видів. Найпопулярнішими стали масові онлайн-курси, масові відкриті онлайн-курси (МООС), різноманітні онлайн-симуляції та технології «змішаного» навчання, які поєднують елементи дистанційного навчання із традиційними формами роботи викладача зі студентською аудиторією.

У той час, як у західних вищих школах усе більшої популярності набувають програми з повним дистанційним навчанням, а курси із викорис-

танням підходів змішаного навчання увійшли в повсякденну академічну практику, у вітчизняних вищих навчальних закладах такий досвід здебільшого є новим і ми лише відкриваємо для себе можливості дистанційної моделі організації навчального процесу.

На початку минулого 2014–2015 навчального року група викладачів-ентузіастів з кафедри стратегії підприємств: доценти О.М. Гребешков, О.О. Кизенко, О.М. Гребешкова, П.Г. Баншиков запровадили освітній експеримент із використання платформи дистанційного навчання Moodle в навчальному процесі студентів очної і заочної форм навчання. Минув рік, і ми готові ділитися першими результатами нашої роботи. Починали з п'яти дисциплін (наук), що викладаються студентам на другому та четвертому курсах: «Мікроекономіка» (нормативна дисципліна для студентів 2-го курсу очної форми навчання), «Проектний аналіз» (нормативна дисципліна для студентів 4-го курсу заочної форми навчання), «Лідерство та партнерство в бізнесі» (вибіркова дисципліна для студентів 2-го курсу очної форми навчання), «Управління розвитком компанії» (вибіркова дисципліна для студентів магістерської програми

«Менеджмент проектів і консалтинг» заочної форми навчання), «Економічне управління підприємством» (нормативна дисципліна для студентів магістерських програм «Менеджмент проектів

і консалтинг» і «Стратегічний менеджмент» очної форми навчання). Усі дисципліни біли поставлені на платформі Moodle, яка використовувалася як додатковий інструмент організації навчального процесу. У середовищі Moodle були розміщені навчально-методичні матеріали з відкритим доступом для студентів (тексти та слайди до лекцій, практичні завдання для самостійного виконання, додаткові корисні відео-матеріали та тексти за проблематикою дисциплін). Також за допомогою Moodle здійснювався поточний контроль знань у формі онлайн-тестування.

Які можливості відкрили для себе учасники експерименту?

На власному досвіді викладачі переконалися, що на сьогодні технологія дистанційного навчання є доступною абсолютно для всіх викладачів. Наприклад, платформа Moodle (від англ. Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) являє собою систему управління курсами, або, точніше, віртуальне навчальне середовище. Ця система являє собою безкош-

товний (розповсюджується за ліцензією GNU GPL) веб-додаток, що фактично надає можливість створювати сайти для онлайн-навчання. Не дивлячись на те, що існують й інші (і варто зауважити — «зручніші») комерційні системи, основними перевагами Moodle є її безкоштовність, відкритість для зміни та розповсюдження, а також відносна простота для користувачів. Сьогодні платформа Moodle використовується більше ніж у 100 країнах світу університетами, школами, компаніями й незалежними викладачами. Skorиставшись відкритим форматом системи Moodle, для викладачів кафедри стратегії підприємств ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» було створено платформу дистанційного навчання (<http://study.spkneu.org>).

У контексті організації викладання зазначених вище дисциплін за моделлю «змішаного» навчання маємо відзначити, що платформа Moodle надає чимало переваг порівняно із традиційними формами навчального процесу. Наприклад, для викладача розширюються можливості створення сучасного навчального контенту, доступного для всіх студентів, які проходять дистанційний курс. Зокрема, в межах єдиного структурованого інформаційного

Інноваційні технології у вищій школі

простору можна формувати бібліотеку корисних матеріалів різноманітних форматів (окрім традиційних текстових документів, відео-сюжети, аудіо-записи, форуми для обговорення). Також за допомогою інструментарію платформи дистанційного навчання активується функція контролю за своєчасністю та рівнем успішності проходження навчального матеріалу студентом. Це досягається завдяки чіткій часовій упорядкованості курсу (з обмеженням термінів доступу до окремих елементів навчального контенту) та можливістю тестувати студента так часто, як це необхідно для поточного контролю знань. При чому функція автоматизованої перевірки відповідей студентів на тестові завдання суттєво економить час викладача для «живого» спілкування зі студентською аудиторією.

Чимало можливостей відкрили для себе студенти, що апробували «на собі» навчання за допомогою платформи Moodle. Найчастіше студенти-учасники експерименту відзначали надзвичайну привабливість онлайн-форми подання навчального матеріалу з вільним доступом у будь-який зручний для роботи час. Завдяки розміщенню лекційного матеріалу (переважно слайдів) у середовищі Moodle у студентів з'являлася можливість бути активнішими на лекціях, брати участь в обговоренні проблемних питань, а не

зосереджуватись на веденні конспекту. Схвально сприймали студенти й можливість роботи з відео-кейсами. Щодо контролю знань за допомогою онлайн-тестування, іноді з боку студентів виникали зауваження, переважно пов'язані з технічними проблемами проходження тестів.

Надзвичайно результативною виявилась модель «змішаного» навчання для організації викладання дисциплін для студентів заочної форми навчання. Перш за все, ураховуючи обмежений час для «живого» спілкування викладача та студентів під час контактних (аудиторних) занять, цінність платформи дистанційного навчання складно переоцінити. Завдяки можливостям, що надає платформа Moodle, по-перше, вивільнюється час для обговорення ключових

питань дисципліни в аудиторії; по-друге, у студентів-заочників з'являється можливість дистанційно виконати контрольні завдання та вчасно отримати зворотній зв'язок з викладачем (у вигляді коментарів до виконаних завдань або онлайн-консультації у форматі листування); по-третє, завдяки чіткій часовій регламентації завдань на платформі із функцією нагадування про терміни завершення тих чи інших робіт студенти дисциплінованіше підходять до їх виконання та, відповідно, ритмічніше працюють над навчальним матеріалом дисципліни. Перші резуль-

тати застосування елементів дистанційного навчання для студентів заочної форми навчання показали, що 96 % студентів вчасно виконали усі контрольні завдання.

Варто зазначити, що незалежно від форми навчання (очної або заочної) платформа Moodle значно спрощує вирішення викладачем таких задач, як відпрацювання студентами пропущених занять за рахунок вивчення матеріалу пропущеного заняття та виконання практичних завдань дистанційно; впровадження підходів «перевернутого класу» або «випереджаючого навчання», коли студенти опрацьовують матеріали заняття заздалегідь, до аудиторного заняття.

Ще одним позитивним результатом використання платформи дистанційного навчання виявилася практика організації приймання заліку з дисципліни, по якій студенти мали академічну заборгованість. Завдяки онлайн-контенту з'явилася можливість не тільки здійснити контроль знань студентів (чим, як правило, обмежується викладач за традиційного підходу), а й забезпечити для студента проходження навчального матеріалу з дисципліни за допомогою таких форм онлайн-навчання, як «урок» і «семінар». Відповідно, підвищився рівень якості знань студентів із дисципліни, що підтвердилось вищим (порівняно із минулим роком) середнім рівнем отриманих під час контролю балових оцінок.

Отже, можна констатувати, що перший досвід використання викладачами кафедри стратегії підприємств елементів дистанційного навчання виявився цілком успішним. З метою поширення досвіду застосування моделі «змішаного» навчання було організовано та проведено кілька навчальних міні-тренінгів для викладачів кафедри стратегії підприємств, а пізніше за ініціативою декана факультету економіки та управління О.В. Вострякова — також і для представників інших кафедр факультету.

Станом на початок поточного навчального року на платформі дистанційного навчання кафедри стратегії підприємств опубліковано 21 курс за різними дисциплінами, які викладаються не тільки

на факультеті економіки та управління, але і в Інституті бізнес-освіти КНЕУ. Усі вони мають різний ступень готовності — від повністю поставлених курсів до курсів у процесі розробки. Однак висока зацікавленість з боку колег до платформи Moodle засвідчує, що дистанційна модель підготовки економістів має широкі перспективи.

Маємо визнати, що для успішного поширення практики використання онлайн-навчання необхідно вирішити ряд проблем, без чого модель дистанційного навчання залишається неповноцінною. Зокрема, це стосується створення відео-лекцій, розгортання технічної інфраструктури підтримки онлайн-спілкування (вебінари, онлайн-

Інноваційні технології у вищій школі

консультації тощо), нарешті — формування в освітній спільноті культури онлайн-навчання.

Лабораторія інноваційних
освітніх технологій

Innovative Educational Technologies Laboratory

Задля успішного впровадження елементів дистанційного навчання у навчальний процес на факультеті економіки та управління за фінансової підтримки випускників факультету з компанії Burisma Holdings створено Лабораторію інноваційних освітніх технологій (<http://ietlab.org/>, перший корпус КНЕУ, ауд. 261), яка є підрозділом Навчально-тренінгового центру факультету економіки та управління.

На базі Лабораторії відбуватиметься відпрацювання викладачами методичного інструментарію впровадження дистанційного навчання, апробуватимуться новітні форми проведення

занять із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних засобів та освітніх платформ, здійснюватиметься IT-підтримка навчального процесу та наукової діяльності. Облаштування Лабораторії дозволяє створювати відео-контент навчальних курсів, проводити вебінари та відео-конференції. Отже є надія, що Лабораторія має стати своєрідним стартовим майданчиком формування на факультеті сучасної моделі підготовки економістів і менеджерів з адекватною вимогам ринку праці фаховою підготовкою.

Підготовлено доцентом кафедри стратегії підприємств, заступником декана ФЕУ **О. М. Гребешковою** та доцентом кафедри стратегії підприємств, завідувачем Лабораторії інноваційних освітніх технологій НТЦ ЕУП ФЕУ **О. М. Гребешковим**

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ СТУДЕНТСЬКОЇ КОМАНДИ ЕНАКТУС КНЕУ: ВИЗНАННЯ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНІ В ЙОГАННЕСБУРГІ

На Всесвітньому кубку міжнародного студентського конкурсу соціальних проектів Енактус (ENACTUS World Cup 2015), що проходив у середині жовтня, Україну представили студенти КНЕУ. Місцем проведення конкурсу цього року було обрано Південно-Африканську республіку. Конференц-зал Sandton Convention Center у місті Йоганнесбург гостинно прийняв команди переможців національних змагань із 36 країн світу, а також представників світової бізнес-еліти.

ENACTUS — це міжнародна неприбуткова організація, що об'єднує студентів, викладачів і представників бізнесу, які використовують потужність підприємницької дії на підвищення життєвих стандартів людей із різними потребами і для збереження довкілля. ENACTUS заснована у 1975 році як регіональний проект у Техаському Інституті Лідерства (National

Leadership Institute). Шоосені університетські команди брали участь у програмах з розвитку лідерства, в яких опановували принципи вільного підприємництва. Весною студенти презентували свої проекти на регіональних змаганнях перед суддями. До 1995 року організація функціонувала лише у США. У кінці 1990-х рр. ENACTUS охопила такі країни, як Албанія, Бразилія, Південна Корея, Україна, Росія, Узбекистан, Австралія, Ботсвана, Гана, Білорусія, Малайзія, Нігерія, Південна Африка, Великобританія та Філіппіни. А сьогодні учасниками проектів ENACTUS є понад 70,5 тисяч студентів із більше 1700 навчальних закладів із 36 країн світу. Основна місія програми ENACTUS — досягнення прогресу через підприємницьку дію.

Студентська команда ENACTUS КНЕУ у складі аспіранта кафедри економіко-математичного моделювання Скнара Іллі (капітан команди), студентів факультету міжнародної економіки і менеджменту Демиденко Марини, Пасічної Дарини та Школьного Ігоря, студентки фінансово-економічного факультету Лінчак Анни, студента факультету маркетингу Григоровича Василя та наставника команди — директора Інституту вищої освіти КНЕУ, д.е.н., професора Антонюк Лариси Леонтіївни, у липні здобула перемогу на Національних змаганнях ENACTUS Україна в Києві. Цей здобуток дозво-

Країні університетські практики КНЕУ

лив команді представити Україну на міжнародному рівні перед авторитетним журі на Всесвітньому кубку в Йоганнесбурзі. Судді глобального рівня високо оцінили результати реалізації проектів і номінували команду КНЕУ на третє місце у своїй лізі. І хоча глобальним чемпіоном може стати лише одна команда, цього року це студенти з Великобританії, University of Southampton, змагання пройшли під гаслом *#WeAllWin*, що означає, що ми усі вже є переможцями!

На ENACTUS World Cup 2015 у ПАР команда КНЕУ представляла три проекти. Перший проект — *«Трипілья: зв'язок поколінь»* — створений для допомоги літнім людям подолати проблеми соціального та економічного характеру в контексті популяризації Трипільської культури та розвитку нових навичок і вмінь у майстерності ліплення з глини та проведення майстер-класів у форматі арт-терапії у компаніях та організаціях.

Другий проект називається *«Forsocial»*. Це проект, який дозволяє НГО та волонтерам спільно спрямовувати зусилля на підтримку масштабних і малих соціальних заходів і проектів, що крок за кроком сприяє

якісному покращенню життя нашого суспільства та посилює культуру волонтерства. Forsocial — онлайн-платформа, яка складається з веб-сайту та мобільного додатку, де розміщено інформацію про актуальні проекти, профілі волонтерів та організацій, інтерактивну мапу івентів. Це платформа, яка об'єднує волонтерський рух у єдину систему та робить допомогу доступнішою.

Третій проект називається *«Palmer»*. Це проект, що являє собою електронний помічник і комп'ютерну систему для керування роботизованими протезами руки, що дозволяє зробити користування протезом функціональнішим.

Учасники команди наголошують на важливості проведення подібних конкурсів і діляться враженнями від Всесвітнього кубку ENACTUS 2015:

«Для мене Enactus — це мобільний хаб, який навчає соціальному підприємству. Це школа життя та виживання в умовах обмежених можливостей.» (Григорович Василь)

«Це було щось неймовірне. Багато нових вражень та емоцій від знайомств з новими культурами світу кардинально змінили мій світогляд та розуміння людської поведінки в цілому!» (Школьний Ігор)

На додаток до соціального аспекту програми, студентські лідерські та кар'єрні ініціативи створюють великі можливості для навчання та обміну між поколіннями, а також допомагають студентам та випускникам зустрітися з компаніями, які шукають нові таланти.

Однією із особливостей Всесвітнього кубку ENACTUS є організація в його рамках Ярмарку культур. Ця подія

згуртовує студентів з різних країн, із різними культурами, дає можливість побачити різноманіття та особливість кожної з них.

Директор Інституту вищої освіти КНЕУ, д.е.н., професор **Л.А. Антонюк**, яка є наставником команди ENACTUS КНЕУ, вважає, що студентські конкурси і реалізація соціально-економічних підприємницьких проектів мають велике значення для навчального процесу, що означає небувале досі зближення матеріального і духовного рушіїв людського буття. Саме в такому спрямуванні і працюють університети світового класу — створенням комплексної системи виховання студентської молоді. На сьогодні конкурентні програми найкращих університетів забезпечують суспільство не лише освіченими, творчими, але й активними особистостями, здатними до самовдосконалення, взаємного розуміння з носіями різних мов і культур, патріотами своєї держави і, що не менш важливо — сповнені підприємницького духу.

Університети поступово перетворюються на інноваційні підприємницькі інституції, в яких навчання відбувається завдяки реалізації конкретних проектів, що має суттєвий вплив на суспільство. Це відбувається як на рівні змін у програмах університетів, так і у формах додаткової діяльності — бізнес-змагань, різноманітних конкурсів. Вихід за межі основних видів університетської діяльності — через

втілення конкретних підприємницьких проектів — можна було спостерігати в Йоганнесбурзі на Всесвітніх змаганнях ENACTUS, які стали визначною подією, що формує імідж країни та її вищої освіти.

Так, працюючи в команді під керівництвом наставника-викладача, студенти ENACTUS реалізують освітні програми, спрямовані на опанування принципів ринкової економіки, навичок особистого успіху та підприємництва, фінансової грамотності, основ збереження довкілля і ділової етики. Таким чином, міжнародні змагання ENACTUS створюють платформу для одержання досвіду, що змінює життя багатьох людей і забезпечує нову генерацію молодих талантів актуальними знаннями та потрібними вміннями для побудови успішних компаній, міцного суспільства та світу з широкими

перспективами для кожного.

Реалізація проектів і участь у Всесвітньому кубку об'єднала навколо КНЕУ відомі компанії та особистості, серед яких керуючий партнер ЕУ **Олексій Кредісов**, генеральний

директор Бейкер Тіллі Україна **Олександр Почкун**, генеральний директор Всеукраїнської мережі друкарні «Вольф» **Ігор Вольф** і директор мережі філіалів друкарні «Вольф» **Тетяна Петрик**, директор Сільськогосподарського підприємства «Дніпро» **Анатолій Ворона**, керівник відділу з розвитку бізнесу КРМГ в Україні **Аліна Севастюк**, а також багато інших.

Країні університетські практики КНЕУ

Команда всім висловлює свою щирі подяку. А також вдячність за підтримку та допомогу у підготовці до змагань команда висловлює старшому викладачу кафедри міжнародної економіки КНЕУ *Олені Чернявській*.

Підготовлено студенткою 3-го курсу фінансово-економічного факультету КНЕУ, учасником команди ENACTUS КНЕУ, *А.І. Лінчак* і фахівцем 1-ї категорії по здійсненню постійного моніторингу процесів розвитку світової вищої освіти Інституту вищої освіти, *К.О. Посмітюх*

CIMA GLOBAL BUSINESS CHALLENGE 2015: ВИЗНАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ КОМАНДИ CIMA КНЕУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНЯХ

24 червня 2015 року вперше в Україні пройшов міжнародний студентський конкурс CIMA Global Business Challenge (CIMA GBC). Цей конкурс проводить британський Королівський інститут управлінського обліку (Chartered Institute of Management Accountants), що є одним із засновників Глобальної асоціації фахівців з управлінського обліку (Chartered Global Management Accountant, CGMA), Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC) і найбільшим професійним об'єднанням фахівців у сфері управлінського обліку.

Уже три роки поспіль команди КНЕУ під науковим керівництвом д.е.н., проф. Л.А. Антонюк беруть участь у конкурсі CIMA GBC. Але раніше команди з України змушені були брати участь у національних змаганнях інших країн, що створювало значні труднощі для участі українських студентів і не дозволяло потрапити до глобального фіналу. Тому Інститут вищої освіти КНЕУ ініціював проведення змагань CIMA GBC в Україні.

Співпраця КНЕУ та CIMA розпочалася в 2014 році. Зусиллями Інституту

вищої освіти КНЕУ наш університет став першим і єдиним державним вищим навчальним закладом в Україні, який отримав офіційну акредитацію, що дозволяє студентам КНЕУ навчатися за міжнародними англійськими програмами CIMA Certificate in Business Accounting та CIMA Diploma in Management Accounting для отримання міжнародної професійної кваліфікації CIMA паралельно з навчанням на бакалаврському та магістерському рівнях.

Студентський конкурс CIMA Global Business Challenge проходить у два етапи: національний і глобальний. Відбір на національний етап змагань CIMA GBC 2015 також проходив у кілька етапів. Перш за все, студентські команди, що мають бажання взяти участь у цьому конкурсі, реєструються на сайті CIMA. Команди мають складатися з чотирьох студентів бакалаврського рівня, які вільно володіють англійською мовою. Зареєстровані команди аналізують бізнес-кейс і складають професійний аналітичний звіт. За результатами поданих звітів визна-

Країні університетські практики КНЕУ

чаються чотири команди, які проходять до наступного туру і презентують свої розробки на національному фіналі. Команда-переможець національного етапу представляє свою країну на глобальному фіналі.

На перший національний етап конкурсу CIMA GBC зареєструвалося понад 50 команд з українських вищих навчальних закладів. За результатами підготовлених ними конкурсних аналітичних звітів у фінал вийшли три команди з Київського національного економічного університету та одна команда з Одеського національного економічного університету.

На національному фіналі, який пройшов в Центрі культури та мистецтва КНЕУ, команди демонстрували відео-привітання, робили презентації своїх розробок і відповідали на непрості запитання членів журі. Журі національного фіналу очолював віце-президент CIMA Ендрю Міскін. Також до його складу увійшли українські бізнес-лідери — Михайло Стрижко та Олена Завора, представники таких всесвітньо відомих компаній, як PricewaterhouseCooper і Deloitte.

Перемогу в першому національному фіналі конкурсу CIMA GBC здобула команда КНЕУ під назвою «G4» у складі студентів факультету міжнародної економіки і менеджменту Катерини Фроленко, Надії Шамаріної, Ольги Коротич та Ольги Жданової.

Щоб здобути цю перемогу, а також щоб гідно представити Україну та університет на глобальному фіналі в Варшаві, студенти отримали багато практичних навичок, зокрема, роботу в команді, розробку креативної презентації, а також ґрунтовне аналітичне дослідження компанії.

Глобальний фінал конкурсу CIMA GBC 2015 пройшов 3 серпня у столиці Польщі. У ньому взяли участь студентські команди з університетів двадцяти шести країн світу.

Підсумовуючи, варто зазначити, що участь у таких міжнародних конкурсах, як CIMA Global Business Challenge, дуже допомагає студентам у формуванні професійних компетенцій, підвищує якість їх освіти та конкурентоспроможність на ринку праці.

Підготовлено координатором програми CIMA в КНЕУ
ст. викл. кафедри стратегії
підприємств **В. В. Ліщинською**
<http://cima.kneu.edu.ua>

ПРОЕКТ ТЕМПУС У КНЕУ «Набуття професійних і підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців»

Сучасний університет покликаний не лише формувати у студентів професійні компетенції, але й давати можливості одночасно з одержанням диплому про вищу освіту здобувати компетенції з суміжних напрямів підготовки. Студенти і випускники КНЕУ мають змогу планувати свою професійну кар'єру на вітчизняному і міжнародних ринках праці, а також робити перші кроки у створенні власного бізнесу. На формування відповідних підприємницьких компетенцій у студентів спрямований проект Tempus «Набуття професійних та підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» («BUSEEG-RU-UA») 544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES, який реалізується в КНЕУ з 2013 року.

Участь у конкурсі проектів Tempus від КНЕУ взяла кафедра управління персоналом та економіки праці. В рамках консорціуму проекту кафедра співпрацює з кафедрою економіки підприємств КНЕУ, Київським економічним коледжем КНЕУ, Київським коледжем інформаційних систем і технологій КНЕУ, університетами та установами Австрії (Віденським економічним університетом), Німеччини (Університетом Констанца), Угорщини (Університетом Дєра), Росії (Нижегородським державним університетом ім. Н.І. Лобачевського, Нижегородсь-

ким інститутом розвитку освіти, Міністерством освіти Нижегородської області, Торгово-промисловою палатою Нижегородської області, Алтайським державним технічним університетом ім. І. І. Ползунова, Алтайським крайовим інститутом підвищення кваліфікації працівників освіти, Управлінням з освіти і у справах молоді Алтайського краю, Московським державним університетом геодезії і картографії, Міністерством освіти і науки Російської Федерації, Петрозаводським державним університетом), України (Міністерством освіти і науки України, Торгово-промисловою палатою України, Чернігівським державним технологічним університетом, Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут», Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника).

Метою проекту ЄС Tempus BUSEEG-RU-UA є розробка та впровадження концепції неперервної освіти (Lifelong-Learning) в Росії та Україні для формування у студентів професійних і підприємницьких навичок, виховання підприємницького духу, а також проведення консультацій підприємців-початківців на базі університетів, технікумів і коледжів за підтримки центрів підвищення кваліфікації працівників освіти, регіональних торгово-промислових палат (ТПП) і міністерств освіти.

Основними цілями проекту є:

1. Впровадження або модернізація нормативного і навчально-методичного забезпечення виховання підприємницького духу у вищих навчальних закладах для студентів різних спеціальностей (економіка, техніка, мови та ін.):

- навчальних планів (курс за вибором в обсязі 20 ECTS);

- методико-дидактичних матеріалів;

- навчання мінімум 400 студентів в Росії і Україні.

2. Впровадження або модернізація процесу виховання підприємницького духу в установах середньої професійної освіти для учнів різних спеціальностей (економіка, техніка, туризм та ін.):

- удосконалення навчальних програм (4 години виховання підприємницького духу);

- розробка або удосконалення методико-дидактичних матеріалів;

- навчання мінімум 400 учнів у Росії і Україні.

3. Заснування або реорганізація консультаційних підприємницьких центрів для випускників закладів вищої професійної освіти за підтримки торгово-промислових палат, що включає:

- розроблення концепції консультацій;

- організацію роботи консультаційних пунктів у 8 установах вищої професійної освіти в Росії і Україні;

- надання індивідуальних консультацій випускникам.

4. Заснування або реорганізація консультаційних підприємницьких центрів для випускників закладів середньої професійної освіти за підтримки торгово-промислових палат:

- консультаційні центри в 10 установах СПО в Росії і Україні;

- розроблення концепції консультацій;

- індивідуальні консультації випускників.

5. Підвищення кваліфікації викладачів установ СПО з економіки та економічної дидактики з метою підтримки виховання підприємницького духу на базі університетів і центрів підвищення кваліфікації працівників освіти:

- розробка програм курсів підвищення кваліфікації (в обсязі 500 годин);

- підвищення кваліфікації мінімум 60 викладачів установ СПО.

6. Підвищення кваліфікації викладачів установ ВПО з економічної дидактики:

- конференції;

- консультаційні семінари;

- семінари для мультіплікаторів;

- підвищення кваліфікації мінімум 90 викладачів установ ВПО.

За період реалізації проекту команда від КНЕУ взяла участь у 6 консультаційних семінарах, координаційних нарадах, робочих групах.

Зокрема, 26 лютого — 2 березня 2014 р. у м. Нижній Новгород (Російська Федерація) відбувся Кваліфікаційний семінар і координаційна нарада в рамках проекту. Метою Кваліфікаційного семінару і координаційної наради було обговорення навчального плану і програм підвищення кваліфікації в робочих групах; узгодження робочого і календарного плану проекту. Від кафедри управління персоналом та економіки праці участь у Кваліфікаційному семінарі і координаційній нараді взяли Петюх В.М., Кицак Т.Г. і Брінцева О.Г., від кафедри економіки підприємства участь взяла Швиданенко Г.О., від

Київського економічного коледжу КНЕУ — Марушевська В.І. З інформацією про навчальні плани виступили Петюх В.М., Швиданенко Г.О., Марушевська В.І.

Також 11–12 вересня 2014 р. саме у ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» відбувся консультаційний семінар у рамках проекту ЄС Tempus BUSEEG-RU-UA. Разом з проектною командою Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана у зустрічі взяли участь представники Торговельно-промислової палати України, Національного Еразмус+ Офісу в Україні, партнери з Віденського університету економіки і бізнесу.

Під час консультаційного семінару здійснювалось: обговорення проектів навчальних планів для університету та коледжів; обговорення концепції консультаційних послуг для підприємців-початківців; узгодження робочого графіку і календарного плану; виступи учасників зустрічі.

У межах консультаційного семінару виступили Герхард Гайслер (Віденський університет економіки і бізнесу (Австрія)) з доповіддю «Моделі компетенцій для підприємницької освіти в коледжах», проректор з науково-педагогічної роботи КНЕУ А.М. Колот з привітанням учасників та аналізом сучасного стану ринку праці в Україні, коментарем нових вимог ЗУ «Про вищу освіту», а також наголосом на необхідності їх врахування в підготовці усіх матеріалів за проектом.

1–6 грудня 2014 р. у Віденському економічному університеті (м. Відень,

Австрія) та Університеті Іштвана Сечені (м. Дєр, Угорщина) відбулись консультаційний семінар і координаційна нарада в межах реалізації проекту ЄС Tempus 544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES (BUSEEG-RU-UA) «Набуття професійних і підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців».

Разом з проектною командою Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана у зустрічі взяли участь представники з Віденського економічного університе-

ту, Університету Констанца, Університету Дєра, Чернігівського національного технологічного університету, Національного технічного

університету «Харківський політехнічний інститут», Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, а також учасники з 5 російських ВНЗ і Торгово-промислових палат України та Російської Федерації.

Від КНЕУ у роботі семінару взяли участь представники кафедри управління персоналом та економіки праці: професори Колот А.М. та Петюх В.М., доценти Василик А.В. та Брінцєва О.Г.; професор кафедри економіки підприємства Швиданенко Г.О.; професор кафедри інформаційного менеджменту Галіцин В.К.; а також директор економічного коледжу КНЕУ Марушевська В.І.

Учасники семінару, у т.ч. представники КНЕУ, взяли участь у робочих групах «Вища освіта. Представлення затверджених навчальних планів» і «Професійна освіта і підвищення квалі-

ліфікації викладачів коледжів». З представленням затверджених навчальних планів КНЕУ виступив д.е.н., проф. Колот А.М. Затверджені навчальні плани для коледжів КНЕУ та Програму підвищення кваліфікації викладачів коледжів на засіданні робочої групи представив к.е.н., проф. Петюх В.М.

Під час зустрічі учасники були задіяні в майстер-класах «Модерація нарад як основна соціальна компетенція ведення бізнесу», «Excel на заняттях з економіки», «Аналіз потреби у фінансових засобах під час створення бізнесу», «Підтримка соціальної відповідальності шляхом використання соціальних дилем на заняттях», «Аналіз балансу як основа успішного ведення бізнесу» та «Аналіз прибутку і розрахунки для прийняття рішень під час створення бізнесу».

16 червня 2015 р. у КНЕУ відбувся моніторинг Проекту ЄС Tempus «Набуття професійних та підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» («BUSEEG-RU-UA») 544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES, який від імені Виконавчого Агентства з питань освіти, аудіовізуальних засобів та культури (EACEA) здійснювався Національним Еразмус+ Офісом в Україні. У результаті моніторингу отримано позитивну оцінку реалізації проекту від EACEA та Національного Еразмус+ Офісу в Україні.

23–25 червня 2015 року у ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» відбувся консультаційний семінар ЄС Темпус «Набуття професійних і підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» 544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES (BUSEEG-RU-UA).

У роботі семінару взяли участь команди проекту від Віденського економічного університету, Університету м. Констанц, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана та Нижньоновгородського державного університету ім. Н.І. Лобачевського, представник Торгово-промислової палати України, а також викладачі КНЕУ, Економічного коледжу та Коледжу інформаційних систем і технологій КНЕУ.

Цілями консультаційного семінару було підведення підсумків курсів підвищення кваліфікації викладачів КНЕУ, індивідуальна консультація розробників матеріалів, дисемінація результатів проекту, виступи та майстер-класи.

25 червня 2015 р. відбулось представлення проекту ЄС Tempus 544202 — TEMPUS — 1 — 2013 — 1 — AT — TEMPUS-JPHES (BUSEEG-RU-UA) «Набуття професійних і підприємницьких навичок за допомогою виховання підприємницького духу та консультації підприємців-початківців» в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України в рамках проведення дисемінації проекту.

Підготовлено викладачами кафедри управління персоналом та економіки праці проф. В.М. Петюхом, доц. А.В. Василик, доц. Т.Г. Кицаком, доц. О.Г. Брінцевою

СТРАТЕГІЧНІ СЕСІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У КАМ'ЯНЦІ-ПОДІЛЬСЬКОМУ

Часи безперервних змін і реформ вимагають нових унікальних рішень і процесів. Саме в такому контексті сьогодні мають працювати вищі навчальні заклади, бізнесові структури, органи державного та місцевого самоврядування, адже вирішення глобальних проблем починається з локального рівня. Лише працюючи разом ми можемо сподіватися на синергійний ефект від реформування систем управління на мікро- та макроекономічному рівнях.

На запрошення мера м. Кам'янця-Подільського Михайла Сіماشкевича викладачі кафедри стратегії підприємств Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана к.е.н., доцент Оксана Мельник та асистент кафедри Віталій Паздрій взяли участь в якості експертів і фасилітаторів стратегічної сесії з розвитку міста в межах проекту «Інтеграція активного населення міста в процес планування майбутнього. Спрощення та розширення комунікацій», який проходив у міській раді м. Кам'янець-Подільській.

Метою даного заходу була активізація громади міста до розробки Стратегії розвитку міста шляхом генерування ідей, вироблення стратегічних альтернатив, навчання, набуття нових знань і навичок і формування ефективних комунікацій між учасниками процесу (органами влади, інвесторами, грома-

дою, активістами), підвищення загальної обізнаності щодо стратегічного розвитку міста, його туристичного потенціалу.

Загалом протягом трьох днів 16–18 вересня 2015 року були проведені такі заходи:

- Стратегічна сесія «Наявні ресурси та візуалізація майбутнього туристичної галузі, визначення профілю туриста»;
- Тренінг «Влада, її типи та вплив на вирішення проблем громади»;
- Тренінг «Лідер і лідерство, формування пріоритетних напрямків розвитку міста»;
- Тренінг «Формування стратегій, планів та процедур»;
- Семінар «Бюджетний процес: правове регулювання, повноваження місцевої влади, участь громадськості».

Перед учасниками проекту стояли такі завдання, як: виявити сильні та слабкі сторони громади, загрози та можливості розвитку міста, знайти ре-

зерви та ресурсний потенціал, як явний, так і прихований. Залучення активних громадян до проектів розвитку міста, формування Програми розвитку та ефективного бюджетування допомагає підвищити прозорість влади і мотивацію кожного активного громадянина до змін у м. Кам'янець-Подільському уже сьогодні, не чекаючи директив і вказівок зі столиці, обласного центру чи інших центрів прийняття рішень.

Цикл заходів зібрав близько 150 активістів державного, корпоративного і громадського секторів Кам'янця-Подільського. Учасниками стратегічної сесії були працівники виконавчих органів місцевої ради, депутати міської ради, працівники закладів освіти, медицини, культури, соціального захисту, житлово-комунального господарства, представники громадських організацій, партійних осередків, молодіжних організацій, приватні підприємці, готельєри, ресторатори, організатори фестивалів заходів.

Як зазначив радник міського Голови Володимир Хмелюк, «...даний захід був унікальним, оскільки мав

елементи громадського моніторингу виконання попередніх планів, навчання, обговорення, напрацювання ідей, що лягли в основу Стратегії розвитку міста та Комплексної програми розвитку туристичної галузі міста».

Хочемо додати, що робота з активістами бізнесу, громадського та державного управління і влади проводиться викладачами кафедри стратегії підприємств не тільки на Хмельниччині. Стратегічні сесії також відбулись протягом червня-серпня для представників Київської, Чернігівської та Одеської обласних державних адміністрацій, командою викладачів кафедри стратегії підприємств проф., д.е.н. В.А. Вербою, доц., к.е.н. О.Ф. Михайленко, асист. В.Я. Паздрієм, доц., к.е.н. Скитьовою Г.С. проводились тренінги та надавались консультації з розробки та імплементації стратегічних планів і програм розвитку області, впровадження інструментарію проектного менеджменту в роботу державних органів управління та влади та громадських організацій.

Таким чином, учасники тренінгів разом з тренерами зробили ще один крок до побудови сильного і відповідального громадянського суспільства. Впевнені, що тільки тісна інтеграція науки, освіти та професіоналізму можуть стати запорукою успішної розбудови незалежної і високоефективної держави!

Підготовлено доцентом кафедри стратегії підприємств **О.В. Мельник**

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ: ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС-ТУРНІР ДЛЯ УЧНІВ 8–11 КЛАСІВ «СТРАТЕГІЯ ФІРМИ-2016»

Досвід проведення ІІ Всеукраїнського бізнес-турніру для учнів 8–11 класів «Стратегія фірми-2015» з 16 лютого до 4 квітня 2015 року показав надзвичайно високу зацікавленість молоді, педагогів, громадськості та відкрив великі можливості для подальшого розвитку бізнес-освіти в Україні.

Сам турнір проходив у три етапи: відбірковий (усі учасники), півфінал (50 учасників) та очний фінал (16 фіналістів) 3–4 квітня 2015 року у м. Києві на факультеті економіки та управління Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Під час інформаційної кампанії (з листопада 2014 р. по лютий 2015 р.) була охоплена аудиторія приблизно 700 тис. людей, у тому числі:

- через соціальні мережі — 310,6 тис. осіб цільової аудиторії;
- завдяки прес-конференції у м. Вінниці — понад 200 тис. осіб (ЗМІ, ТВ, радіо);
- завдяки інформуванню через 24 обласні департаменти освіти — понад 150 тис. осіб (педагогічний склад, учні, батьки);

– інформування по базах розсилок партнерів — понад 20 тис. адрес цільової аудиторії;

– суміжне інформування — понад 15 тис. осіб.

За весь час турніру було розміщено більше 55 прес- і пост-релізів, інформаційних повідомлень на різних інформаційних ресурсах.

У турнірі було зареєстровано 761 учасників з 23 регіонів України (у т.ч. м. Київ).

Найбільша кількість зареєстрованих була у м. Київ, Вінницькій, Херсонській, Кіровоградській, Львівській, Київській, Сумській, Тернопільській, Полтавській, Дніпропетровській областях.

Учасниками турніру стали учні з 82-х міст, 10 селищ міського типу, 29 сіл України. Найбільшу активність

проявили кияни, вінничани, кіровоградці, львів'яни, школярі з Конотопу і Кривого Рогу. Учасники представляли 245 навчальних закладів: шкіл, гімназій, ліцеїв, ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації.

Генеральними спонсорами турніру у 2015 р. були Компанія Інтелектуальних Технологій, Coca-Cola Hellenic, KPMG.

Стратегічними та інформаційними партнерами заходу стали 22 компанії, організації, державні установи, зокрема: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, Ліга, Портал Академія, молодіжні організації тощо.

У фіналі взяли участь 16 учнів з 11 областей України. Очний фінал проходив 3–4 квітня 2015 року у м. Києві на базі КНЕУ. Учасники разом з батьками, вчителями, друзями побували на заводі «Кока-Кола», поспілкувалися з HR-менеджером компанії, познайомилися з викладачами КНЕУ, проректором і завідувачем кафедри стратегії підприємства, деканом факультету економіки та управління, побували на дні відкритих дверей КНЕУ.

Усі фіналісти були відзначені цінними подарунками від спонсорів, грошовим заохоченням. А переможцям генеральним спонсором — компанією «Кока-Кола» — були вручені сертифікати від інтернет-магазину «Розетка» на суму 16 тис. грн, 8 тис. грн, 4 тис. грн за I, II і III місце відповідно.

Паралельно з очним фіналом турніру 4 квітня з 10:00 до 12:00 було проведено круглий стіл «Профорієнтація молоді — майбутнє суспільства», який зібрав понад 20 учасників, серед яких: HR-директор компанії «Кока-Кола», директори шкіл, викладачі КНЕУ, представники держорганів, батьків і вчителів. Були підняті й обговорені важливі питання ефективної профорієнтації, почуті думки п'яти зацікавле-

них сторін і намічено подальші плани щодо співпраці між учасниками.

Уже з вересня 2015 року почалася активна робота над підготовкою до III Всеукраїнського бізнес-турніру для учнів 8–11 класів «Стратегія фірми-2016». Сформована команда, залучаються партнери і спонсори до проведення турніру.

Безпосередньо турнір проходитиме з 15 лютого по 9 квітня 2016 року за

ініціативи і підтримки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, «Компанії Інтелектуальних Технологій» (КІНТ), «Кока-Кола Беверіджиз Україна», КРМГ. У ньому зможуть взяти участь старшокласники ЗНЗ та студенти молодших курсів ВНЗ I–II р.а. віком до 18 років з усієї України.

Метою цього турніру є виявлення представників майбутньої економічної та бізнес-еліти, спонукання молоді до чіткого вибору професії, націлення її на ефективне навчання протягом життя, подальшу самореалізацію й отримання життєвого досвіду. Для його проведення використовується ділова гра: бізнес-симуляція ViAL+. Вона дозволяє кожному учаснику відчувати себе у кріслі директора та зрозуміти, як на практиці керувати компанією. Під час турніру в управління йому дається віртуальна фірма та стартовий капітал. Головне завдання — налагодити виробництво й розвинути своє підприємство настільки, щоб воно стало лідером за прибутками й мало провідні позиції на ринку.

Конкурентами у досягненні мети виступають компанії інших учасників турніру. Кожен має можливість досягнути вершини підприємництва, набувши досвіду й використавши свою логіку, уміння, навички і знання.

Промокампанія та підготовчий етап турніру, що включає в себе онлайн-реєстрацію, триватимуть до 13.02.2016 р. З 15.02 до 17.02 – навчальний етап (3 раунди симуляції), у 17-ти раундах онлайн з 18.02 до 05.03 визначиться 90 півфіналістів, які боротимуться за право увійти у 20-ку фіналістів у 24 онлайн-раундах (з 09.03 до 27.03). Фіналісти та переможці визначаються автоматичним комплексним рейтингом бізнес-симулятора ViAL+.

Фінал проходитиме з 29.03 до 06.04 он-лайн і 08-09.04 в очному форматі у Київському національному

економічному університеті імені Вадима Гетьмана.

Зареєструватися для участі в турнірі можна на сайті kint.com.ua в розділі «Стратегія фірми» після 16 жовтня 2015 року. Реєстрація є безкоштовною.

Офіційна сторінка турніру: <http://kint.com.ua/ua/strategyfirm2016c/blog>

Група події в «Контакті»: vk.com/strategyfirm

Телефони організаторів: 097-224-29-21, 050-809-11-86 (Паздрій Віталій Ярославович, генеральний директор КІНТ, викладач кафедри стратегії підприємств КНЕУ).

Підготовлено координатором Турніру, асистентом кафедри стратегії підприємств **В.Я. Паздрієм**

«ЩОБ ЧУДОВІ ДУМКИ НЕ ВТРАЧАЛИ СВОЮ ЦІННІСТЬ»: ВІРТУАЛЬНЕ ДОВІДКОВЕ БЮРО КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

*Коли ми інвестуємо в навчання і грамотність,
ми інвестуємо в людську гідність, розвиток і мир.*
Пан Гі Мун

До Міжнародного дня грамотності кафедра української мови та літератури заснувала віртуальне довідкове бюро.

Наша загальна і професійна культура — це не тільки фахова компетентність, знання історії, філософії, економіки, політики, права. Це також обов'язкове знання кількох мов і,

перш за все, державної мови — української. Опановуючи світові мови, не забуваймо думати українською, спілкуватися українською, удосконалювати власні знання української мови!

Мова — живий, динамічний організм, який віддзеркалює нові суспільні, політичні, економічні, культурні зру-

шення. Це потребує наукового осмислення, тлумачення та відповідного мовного оформлення. Мова — багатоманітний організм, тонкощі якого для навіть освічених і небайдужих користувачів виявляються «таємницею за сімома печатками».

Чи замислюються автори науково-популярних публікацій, лектори над правильністю вживання слів *тим не менше, разом з тим, велике значення приділяють?* Ці помилки виправляємо так: *а все / усе ж таки, проте, однак, водночас, великого значення надають.*

У дослідженнях студентів, здобувачів наукових ступенів натрапляємо на *приоритетний, еко-системи, рітейл, брендинг*, хоча правила правопису вимагають *пріоритетний, екосистема, ритейл, брендинг*. У дисертаціях читаємо: За коротким *означенням* енергетична безпека — це енергетичний стан..., за повним *означенням* (очевидно, автор мав на увазі *визначення*) — це поєднання глобальної, національної..., наведемо *в якості* прикладу (треба як *приклад*), об'єктом дослідження є *процес управління* (доцільно об'єктом дослідження є *управління*, оскільки управління — це дія, процес). Не всі мовці знають про небажаність уживання іменників із суфіксом -к- на позначення дії, дієприкметників із суфіксами -уч-, -юч-, -ач-, -яч- і тому активно поширюють, наприклад, такі словоформи: Однак підприємства-боржники намагаються одержати *відстроку* (треба

відтермінування) щодо оплат; *Розробка* (треба *розроблення*) та впровадження *ресурсозберігаючої* (треба *ресурсозбережувальної*) технології.

Заснування довідкового бюро — це заклик до наукової спільноти університету утверджувати українську мову в багатомовному світовому середовищі, постійно її вдосконалювати як знаряддя освітньої, наукової та ділової комунікації. Викладачі КНЕУ виховують студентів свідомими того, що українська мова — не тільки засіб творення інтелектуальних і культурних здобутків, дієвий спосіб їх презентації в суспільстві, а якраз те середовище, де народжується й розвивається думка. Кожен студент, плануючи свою кар'єру, повинен замислитися і над створенням програми власного мовного зростання. Взірцем для молоді в цьому будуть ті викладачі, які постійно працюють над підвищенням своєї мовної майстерності, хочуть досягти мовної точності, виразності, правильності й різноманітності в будь-якій сфері спілкування.

Мета віртуального довідкового бюро — допомогти тим, хто прагне знайти відповіді на конкретні мовні питання. Наша електронна адреса:

ukrmova_lit@ukr.net

Підготовлено доцентом кафедри української мови та літератури
к.ф.н. С. І. Терещенко

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ»: ДОСВІД НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Для кожної сучасної демократичної держави захист законних прав, свобод та інтересів громадян є основоположним завданням.

Відповідно до ч.1 ст.59 Конституції незалежної України, «кожен має право на правову допомогу. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав». У випадках, що передбачені законом, ця допомога має здійснюватися безкоштовно, оскільки безоплатне надання правової допомоги спрямоване на реалізацію конституційного принципу рівності громадян при захисті ними своїх прав.

Законом України «Про безоплатну правову допомогу» встановлено перелік організацій, які можуть надавати таку допомогу. Це структурні підрозділи органів виконавчої влади і місцевого самоврядування; фізичні та юридичні особи приватного права; спеціалізовані установи. Особливим суб'єктом надання безоплатної правової допомоги є юридичні клініки.

Юридична клініка — це структурний підрозділ юридичного факультету, в межах якого студенти-юристи під керівництвом викладачів набувають практичної підготовки шляхом надання безкоштовної юридичної допомоги та здійснення правової просвіти населення. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2006 року № 592, юридичні клініки мають функціонувати в усіх навчаль-

них закладах III—IV рівнів акредитації, що здійснюють підготовку фахівців за напрямом «Право», незалежно від форми власності та підпорядкування.

Основою функціонування юридичних клінік є певний синтез інтересів: громадяни, що потребують правової допомоги і не можуть оплатити послуги адвоката, готові звернутися за порадою до студента. У свою чергу студенти зацікавлені в отриманні практичних навичок, що будуть сприяти в майбутньому їхньому працевлаштуванню і подальшій кар'єрі. Це дозволяє досягти фактично одразу трьох цілей: надання юридичних послуг малозабезпеченим громадянам; сприяння соціальним змінам у суспільстві; формування у студентів «філософії юриста».

Юридична клініка «Соціальна справедливість» Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана була створена 2002 року в контексті співпраці з редакцією парламентської газети «Голос України». Через два роки наказом Ректора від 23.04.2004 р. № 267 юридична клініка стала структурним підрозділом юридичного факультету.

У своїй діяльності юридична клініка керується законодавством України, Типовим положенням про юридичну клініку вищого навчального закладу України, затвердженим Наказом МОН України від 03 серпня 2006 р. № 592,

Статутом університету, Стандартами діяльності юридичних клінік України, схваленими Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України 19 червня 2014 р., Положенням та Правилами роботи в Юридичній клініці «Соціальна справедливість», затвердженими деканом юридичного факультету.

Консультантами юридичної клініки «Соціальна справедливість» надаються такі види правової допомоги малозабезпеченим громадянам, а також студентам і співробітникам КНЕУ:

- консультаційні послуги, тобто отримання Клієнтом відповіді на конкретне запитання, що стосується захисту його прав та охоронюваних законом інтересів або пояснення певних положень чинного законодавства України та їх практичного застосування;
- інформаційні послуги, тобто надання Клієнту інформації щодо місцезнаходження органів влади, судів, органів прокуратури, нотаріату та інших органів, діяльність яких пов'язана із захистом прав та охоронюваних законом інтересів громадян, лише за наявності інформаційних ресурсів у Консультантів Клініки;

- розробка проектів документів, що встановлюють, змінюють або припиняють права Клієнтів, захищають їх законні інтереси;

- складання позовних заяв, апеляційних і касаційних скарг до суду та інших процесуальних документів, пов'язаних з розглядом справ Клієнтів у судах України;

- складання заяв, клопотань до органів державної влади і місцевого самоврядування; підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності та підпорядкування.

Таким чином, саме у юридичній клініці студенти мають можливість реалізувати свої теоретичні знання; здобути певний практичний досвід у різних галузях права; ознайомитися з існуючими практичними проблемами, прогалинами та колізіями в юридичній практиці; здобути вміння контактувати з клієнтом, переконувати, пояснювати тощо, а це досить важливо у професії юриста.

Так, лише з січня 2013 р. по вересень 2015 р. мало місце більше 230 звернень громадян до юридичної клініки «Соціальна справедливість» з питань сімейного права (аліменти, оформлення спадщини, опікунство); житлового права (права співвласників квартир, переведення з нежитлового у житловий фонд); земельного права (визнання державних актів на землю недійсними, відчуження земельних ділянок); цивільного права (права учасників садівничих товариств; отримання інвалідності); трудових відносин (звільнення за прогули, декретні відпустки); банківського права (заборгованість по кредиту фізичної особи); адміністративного права (відносини з Пенсійним Фондом України).

Яким чином проходить робота з клієнтом?

Консультавання клієнта відбувається в присутності викладача та одного-двох інших студентів за встановленим алгоритмом: 1) привітатися, запропонувати присісти, назвати своє ім'я, запитати, як звертатися до клієнта, пояснити повноваження консультанта юридичної клініки; 2) вислухати проблему, ознайомитися з матеріалами, що вже приніс клієнт; 3) задати уточнюючі запитання та сформулювати проблему, яку необхідно вирішити; 4) *обов'язково* проговорити вголос для клієнта його питання/ проблему та очікуваний результат; 5) узгодити план подальшої співпраці (час і зміст наступної зустрічі (підготовка письмової відповіді/ листа/ процесуального документа, донесення клієнтом необхідних документів тощо). Під час спілкування з клієнтом викладач може також задавати уточнюючі питання, і як правило, клієнт доброзичливо ставиться до такого втручання.

Після завершення бесіди з клієнтом (уже без його присутності) починається обговорення справи. Студенти-слухачі долучаються до обговорення, має місце спонтанний «мозковий штурм»: зважаючи на зміст питання пригадуються певні теоретичні моменти, досвід власний або знайомих, практика викладачів тощо. Важливим моментом є висловлювання вражень від спілкування з клієнтом і присутніх студентів, і викладача. Останній надає поради не лише правового, а й психологічно-комунікативного спрямування, акцентує увагу як безпосереднього консультанта, так і всіх присутніх, на позитивних моментах діалогу та на недоліках.

Такі обговорення є надзвичайно корисними не лише з професійної точки зору, а й тому, що налаштовують студентів-консультантів на командний, корпоративний «дух». З самого початку роботи із певним складом юридичної клініки керівником наголошується, що цей колектив — одна «компанія», зі своїми корпоративними традиціями, культурою та мікрокліматом, і саме так повинен ставитися майбутній фахівець до свого робочого місця й колег. Окрім професійних якостей і здорових амбіцій, юридична клініка «Соціальна справедливість» намагається виховувати й доброзичливість до співробітників (навіть конкурентів), і толерантне ставлення до клієнтів, не зважаючи на їх соціальний статус.

Важливим елементом діяльності юридичної клініки є можливість спілкування з практикуючими юристами у форматі відкритих лекцій, які можуть відвідувати студенти-консультанти, а також під час консультацій по конкретним справам з викладачами, які паралельно займаються адвокатською практикою.

Ще одним напрямком діяльності юридичної клініки є правопросвітництво. Так, уже традиційними стали грудневі візити разом з представниками команди Енактус КНЕУ до вихованців інтернату м. Городня Чернігівської області з міні-лекціями на актуальні для даної аудиторії теми, наприклад: «ЗНО: пробне тестування», «Що робити, якщо вас затримала міліція», «Як отримати спадщину від невідомого родича». Студенти-консультанти готують брошури, де викладена інформація у доступній формі, та відповідні презентації.

У контексті участі в роботі юридичної клініки, окрім консультування клієнтів і проведення лекцій для дітей, студенти мають можливість брати участь у різноманітних конкурсах юридичного спрямування, науково-практичних конференціях, круглих столах, літніх школах і навіть змаганнях місцевого, національного й міжнародного масштабу.

Наприклад, у березні 2015 р. команда юридичної клініки «Соціальна справедливість» вийшла у півфінал (що, до речі, проводився англійською мовою!) Національної олімпіади юридичних клінік із консультування клієнтів. Захід проводився Асоціацією юридичних клінік України на базі Острозької академії. Команді КНЕУ дуже сподобалося! Незабутні враження, позитивні емоції, досвід і натхнення для подальшого самовдосконалення — ось чим ми збагатилися за той уїкенд в Острозі.

Робота в юридичній клініці відкриває горизонти не лише студентам-консультантам. Для керівника юридичної клініки та викладачів-кураторів це також майданчик для професійного, в тому числі науково-методичного зростання.

Так, у вересні 2013 року авторка цієї статті, керівник юридичної клініки, взяла участь у програмі «Відкритий світ. Верховенство права» за підтримки Американських Рад з міжнародної освіти. Разом з іншими колегами з України ми протягом 10 днів вивчали досвід роботи юридичних клінік, центрів безоплатної правової допомоги та центрів медіації у США. Візити до кількох юридичних університетів, юридичних компаній, Федерального суду, спілкування з «клінічними про-

фесорами», студентами-консультантами, адвокатами мало синергетичний ефект: нові знайомства, нові публікації та натхнення працювати ще краще.

Кілька слів про особливості організації роботи юридичних клінік на прикладі Університету Кейс Вестерн Резерв і Правового коледжу Клівленд-Маршал Державного університету м. Клівленд, штат Огайо.

Юридичний клінічний центр імені Мільтона Кремера Університету Кейс Вестерн Резерв надає безоплатну первинну та вторинну правову допомогу місцевому населенню у таких напрямках, як цивільний і кримінальний процес, юридичне супроводження діяльності неприбуткових організацій і суб'єктів малого підприємництва, загальний добробут і право інтелектуальної власності. Кожен із перерахованих напрямків обирається студентом для опанування протягом двох навчальних семестрів з наступним отриманням заліку («кредиту»). Загалом семестрову практику у юридичній клініці проходить третина всіх студентів випускного (третього) курсу, а це приблизно 60 осіб.

З клієнтом працює два студента, які надають повний спектр юридичних послуг — від початкового інтерв'ю (опитування з метою визначення проблеми та формулювання завдання для консультанта) до представництва інтересів у судах першої та апеляційної інстанції. На щотижневих зустрічах з кураторами юридичної клініки студенти обговорюють спірні питання, погоджують тактику ведення справи та/або захисту, подають на перевірку підготовлені у письмовій формі документи. У залі судових засідань факультету можливе інсценування майбут-

нього процесу за участю інших студентів-спостерігачів, викладачів і запрошених спеціалістів з органів державної влади, прокуратури, суду.

Напрямок «Юридичне супроводження діяльності організацій і суб'єктів малого підприємництва», окрім уже зазначеного режиму співпраці студента-клієнта-викладача, передбачає надання консультацій з питань запуску стартапів або заснування господарських організацій, проведення переговорів зі спірних (претензійних) питань, підготовки проектів підприємницьких договорів і юридичного супроводження виконання господарських договорів.

Свого роду унікальною є практика за напрямком «загального добробуту»: студенти представляють інтереси клієнтів у судах з питань заповітів і спадщини, співпрацюють з Адміністрацією соціального забезпечення, готують документи на отримання статусу інваліда, або здійснюють кураторство над інтернатами для людей похилого віку разом з регіональною службою розгляду скарг фізичних осіб на установи та організації.

У юридичній клініці Правового коледжу Клівленд-Маршал Державного університету м. Клівленд студенти третього та четвертого років навчання набувають практичних навичок за такими напрямками, як: цивільний процес, надання правової допомоги найбільш уразливим верствам населення, екологічне право, право та суспільна політика, договірне право. У супроводі викладача студенти здійснюють представництво інтересів у судах, беруть участь в адміністративних слуханнях, опановують вміння спілкування з клієнтом і практику складання документів.

Порівнюючи юридичні клініки зазначених і деяких інших вищих навчальних закладів США, підкреслимо так: напрямки практики студентів можуть різнитися залежно від обраного університету, термін практики в клініці може тривати один або два семестри і протягом навчання студент проходить одну або кілька спеціалізацій. Зарахування до практики в клініці відбувається з попереднім складанням тематичних тестів або проходженням предметної співбесіди або без цього. Наприклад, у підрозділ юридичної клініки, що спеціалізується на праві інтелектуальної власності в Університеті Джорджа Мейсона, Вашингтон, зараховуються лише студенти, що успішно пройшли курс з теорії патентного права й курс зі складання та написання патентної документації. Однак обов'язковим компонентом клінічної освіти є щотижневі семінари та практичні заняття з викладачем-куратором, на яких обговорюються конкретні справи.

Таким чином, реалізація практичної компоненти юридичної освіти в США в юридичних клініках є повноцінною альтернативою практиці в якості асистента або офісного співробітника штату судді, адвоката або іншого державного службовця.

Наступною подією для керівника юридичної клініки «Соціальна справедливість» стало запрошення виступити з доповіддю щодо перспектив удосконалення роботи юридичної клініки та впровадження інноваційних методів навчання для студентів юридичних вузів на Восьмій всесвітній конференції Глобального альянсу юридичної освіти «Юридична освіта для правового суспільства» у липні 2015 р.

Конференція, а також дводенний тренінг для кураторів юридичних клінік проводилися на базі Анатолійського університету м. Ескішехір, Туреччина. Учасники з 33 країн у загальній кількості понад 280 осіб протягом 8 днів мали змогу обмінюватися досвідом щодо організації роботи юридичних клінік, проведення ними лекцій з практичного права. Таким чином, юридична клініка «Соціальна справедливість», єдиний представник України на даному заході, вийшла на міжнародний рівень.

Результатом участі у зазначеній конференції став візит одного з корифеїв практичного права — професора Річарда Роу (Джорджтаунський університет, м. Вашингтон, США), до Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана у вересні 2015 р. Відкрита лекція для студентів і викладачів, перспективи поглибленого впровадження практичного права у вітчизняну юридичну освіту, 2 тематичні статті у «Юридичній газеті» та чітке бачення шляхів розвитку та вдосконалення роботи нашої юридичної клініки: час спрацювати закону переходу кількісних змін у якісні!

То над чим ми працюємо далі?

Повертаючись до питання надання безоплатної правової допомоги грома-

дянам консультантами юридичної клініки «Соціальна справедливість», зазначу таке.

Під час надання безоплатної правової допомоги іноді трапляються випадки, коли вирішення питання не є можливим у судовому порядку. Серед причин цього, наприклад, фінансовий стан клієнта, який не спроможний сплатити послуги нотаріуса щодо оформлення довіреності на представництво його інтересів у суді студентом-консультантом, або сплив строку позовної давності та відсутність підстав для її поновлення. Однак зазначені фактори не вирішують проблеми клієнта по суті.

Очевидною є необхідність залучення медіатора — особи, яка допомагає сторонам вирішити їх спір. Медіація вважається ефективною альтернативою судовому врегулюванню спорів, що виконується із залученням та допомогою нейтральної третьої особи.

Відповідно чинного законодавства існує два варіанти застосування медіації: у судовому порядку або у спеціалізованих центрах медіації. Однак, навіть більш бюджетний варіант у порівнянні з судовими витратами, медіація залишається оплатною послугою, тобто в окремих випадках — недосяжною для населення з низьким рівнем статків або тих, що знаходяться поза межею бідності.

Вивчення досвіду юридичних клінік зарубіжних університетів свідчить, що медіація у юридичній клініці виконує дві функції: бідні верстви населення уникають витрат на судове провадження або послуги медіатора, а студенти-правники практикують і розвивають ширший спектр умінь і навичок.

Тому створення тренінгового центру медіації на базі юридичної клініки уможливить надання нових послуг існуючим клієнтам, підвищуючи тим самим рівень їх правового захисту. Студенти, що вчать медіації, сприятимуть широкому застосуванню медіації у майбутньому, удосконалюючи механізми захисту прав людини та громадянина, а також збільшуючи ефективність правової системи в цілому. Зазначені дії спроможні також привести національну юриспруденцію у відповідність європейським стандартам.

Ще одним суттєвим позитивним моментом практики медіації у юридичних клініках є виховання нового покоління юристів, які не вважатимуть медіаторів конкурентами суддям або адвокатам.

Важливо, що сучасне вітчизняне законодавство є достатнім для впровадження практики медіації у юридичних клініках. У коротко- та середньостроковій перспективі можна очікувати такі результати: підвищення довіри суспільства до особи медіатора; надання сторонами переваги медіації у вирішенні конфліктів; зменшення навантаження на судову систему, оскільки певний перелік проблем, таких як розподіл майна, суперечки між сусідами тощо, можуть вирішуватися студентами-юристами, які пройшли відповідний курс навчання та почали практикувати медіацію. Ресурсна база (викладацький і студентський склад),

досвід і популярність кожної юридичної клініки у своєму осередку придатна для розширення як переліку послуг існуючим і новим клієнтам, так і переліку професійних компетенцій, які студенти зможуть практикувати.

Таким чином, існуючий режим роботи юридичної клініки «Соціальна справедливість», з урахуванням збільшення кількості звернень і налагодження практики представництва ін-

тересів клієнтів у судах загальної та адміністративної юрисдикції, а також з відкриттям тренінгового центру медіації, є не лише ефективною базою практики для студентів, а й надає можливість у перспективі створити платформу для стажування/інтерна-

тури (можливо і на платній основі) для випускників заочного та денного відділення, які мають потребу в отриманні практичних професійних навичок. Цей крок стане належною відповіддю сучасним викликам професії юриста і без сумніву закріпить високий рейтинг випускників юридичного факультету Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Підготовлено керівником юридичної клініки «Соціальна справедливість», ст. викладачем кафедри правового регулювання економіки,
к.ю.н. **Є. П. Коломієць-Людвіг**

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ПОЛІТИКИ КНЕУ У КОНТЕКСТІ ВЕБОМЕТРИЧНИХ РЕЙТИНГІВ

Одним із найвагоміших вебометричних рейтингів університетів світу є Webometrics ranking of world's universities (англ.) — рейтинг

університетів світу, за яким аналізують ступінь представлення університетів в Інтернеті. Цей рейтинг складає та публікує двічі на рік лабораторія кибірметрики (Cybermetrics Lab) Національної дослідницької ради Іспанії (National Research Council, CSIC), яка діє при Міністерстві освіти Іспанії. Рейтинг починався з аналізу 6 000 університетів у 2004 році, поступово кількість університетів зросла більш ніж втричі, і на сьогодні рейтингування охоплює 22 000 ВНЗ, місце яких у рейтингу визначають відповідно до ступеня представлення в Інтернеті за методикою, яка базується на Берлінських принципах визначення рейтингу вищих навчальних закладів (Berlin Principles on Ranking of Higher Education Institutions), які розробило ЮНЕСКО. Об'єктом аналізу є домен академічної інституції. Не враховують інституції, які не мають власного незалежного веб-домену.

Крім того, що щорічно зростає кількість прореєстрованих університетів, постійно змінюється також і методика вимірювання Webometrics, проте в основу покладено аналіз однакових складових, а саме: враховується кількість проіндексованих пошуковими система-

ми сторінок сайту вищого навчального закладу, зовнішні посилання на нього, цитованість ресурсу, а також кількість завантажених на сайт файлів. Іншими словами, оцінюється змістовна та інформаційна складова веб-сайту навчального закладу. Ці складові отримуються з різних пошукових систем. Розробники зазначають, що при складанні рейтингу показники відвідуваності сайтів та їх дизайн до уваги не беруться.

Співробітниками сектору освітніх інформаційних технологій систематично проводиться аналіз позицій КНЕУ у рейтингу Webometrics. Однак зазначені постійні зміни в кількісних та якісних параметрах дещо ускладнюють дослідження.

Новий web-рейтинг університетів світу Ranking Web of Universities-2015, що опублікований 1 серпня, було складено з урахуванням систематизованих даних, які отримані розробниками у липні 2015 року.

Слід зазначити, що методологія рейтингу постійно удосконалюється, тому при складанні даного рейтингу було враховано такі зміни: з рейтингу було виключено заклади освіти, які не мають повний 24/7 WebServers, та університети, що мають два та більше веб-доменів, які не є самостійними, а мають перенаправлення. Також було здійснено зміни у розрахунках показників, а саме:

PRESENCE — у показнику «присутності», враховується загальна кількість веб-сторінок відповідно до Google, за

виключенням PDF-файлів. Вагомість показника 10 %.

VISIBILITY — у показнику «видимості», замість використання найбільшого значення з двох inlinks-постачальників (Ahrefs і Majestic), використовується середнє значення. Вагомість показника 50 %.

OPENNESS — у показнику «відкритості» більше не використовується Google Scholar, його значення відноситься до загальної кількості PDF-файлів у відповідності з Google. Вагомість показника 10 %.

EXCELLENCE — у показнику «якості» використовуються данні Scimago (топ 10 % робіт з найбільшим цитуванням) для 5-річного (нового) періоду 2009—2013 рр. Вагомість показника 30 %.

У світовому рейтингу явними лідерами є університети США. У трійку найкращих традиційно увійшли Гарвард, Массачусетський технологічний інститут і Стенфорд (<http://www.webometrics.info/en/world>).

У Національному рейтингу відбулися зміни у трійці лідерів. Так, Київський національний університет ім. Шевченка, який останні два роки поспіль утримував першу сходинку української частини рейтингу, перемістився на друге місце, поступившись НТУУ «Київський політехнічний інститут», який, відповідно, обіймає перше місце в липневому рейтингу, на третьому місці — Національний Авіаційний університет. КНЕУ також значно поліпшив свої позиції у Національному рейтингу й опинився на 22 місці.

Аналіз позицій КНЕУ у Webometrics станом на липень 2015:

- 5329 місце у Світовому рейтингу;
- 395 місце серед університетів Центральної і Східної Європи;

- 1390 місце серед університетів Європи;
- 3418 місце серед університетів Євразії;
- 22 місце серед університетів України.

Порівняно із попереднім рейтингом, оприлюдненим у січні 2015 року, КНЕУ так само як й інші українські ВНЗ, децю втратив свої позиції у Світовому рейтингу — за півроку перемістився з 4650 на 5329 місце, однак значно поліпшив своє позиціонування у Континентальному рейтингу, перемістившись з 2166 на 395 місце серед країн Центральної та Східної Європи; з 3449 на 1390 місце в Європі та з 8427 на 3418 місце в Євразійському регіоні, а також зміцнив свої позиції в Національному рейтингу, піднявшись з 37 на 22 місце.

Порівняльний аналіз, здійснений у розрізі параметрів рейтингування, дозволяє зробити такі висновки: якщо відразу після переходу зі старого сайту на новий, рейтинг КНЕУ протягом кількох років зростав переважно за рахунок збільшення розміру нового сайту, то на сьогодні можливості стрімкого зростання за рахунок даного параметру майже вичерпані, тому слід звернути більше уваги на інші параметри рейтингування. Так, наприклад, якщо розглядати, виходячи з аналізу основних параметрів, положення КНЕУ у національному рейтингу, Університет поступається ТОП-20 національних ВНЗ здебільшого за кількістю завантажених файлів, навчальних матеріалів і наукових публікацій, що розміщуються у вільному доступі. Отже, задля того, щоб просунутися в рейтингу, основним напрямком реалізації інтернет-політики нашого Університету найближчим часом має бути підвищення змістовної та інформаційної активності сайту.

Підготовлено науковим співробітником Інституту вищої освіти, доцентом кафедри політичної економії, к.е.н. **І. В. Кулагою**

СТИПЕНДІАЛЬНІ ТА ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ НА НАВЧАННЯ У МАГІСТРАТУРІ ТА АСПІРАНТУРІ ЗАКОРДОНОМ

1. Стипендії уряду Чехії

Можливість навчатися в Чехії доступна випускникам ВНЗ. Доктори наук, університетські дослідники й викладачі можуть писати свої наукові роботи в одній із чеських державних установ вищої освіти.

Розмір щомісячної стипендії — 9000—9500 крон (залежить від здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня). Стипендіати не платитимуть за навчання, а також матимуть змогу жити в гуртожитку.

Документи для оформлення заявки:

- заява встановленого зразка;
- резюме;
- список публікацій (якщо є);
- медична довідка;
- 2 рекомендаційні листи від академічних керівників або роботодавця;

Кінцевий термін подання заявок — 31 березня щороку.

Зразки документів і вимоги до їх оформлення — на сайті стипендіальної програми.

<http://www.msmt.cz/eu-and-international-affairs/scholarships-for-the-academic-year-2015-2016?lang=2>

2. Стипендії Вишеградського фонду

Фінансова допомога надається фондом на 1—4 семестри для магістрів та аспірантів.

Успішні кандидати матимуть стипендію у розмірі €2300 у семестр. Є змога отримати грант на відшкодування витрат на дорогу. Аби стати стипендіатом, варто отримати згоду від університетів-партнерів програми на навчання.

Кінцевий термін подання заявок — 31 січня щороку. Результати конкурсного відбору оголошують у травні.

Перелік доступних для українців програм — на сайті Вишеградського фонду.

<http://visegradfund.org/scholarships/>

3. Стипендії Південноморавського центру

Стипендіальна програма для тих, хто хоче навчатися на магістратурі чи аспірантурі в одному з університетів Південної Моравії. Для того, аби вступити, потрібно добре володіти чеською. Розмір стипендії — €220 у місяць. Вона надається для оплати основних витрат на життя впродовж 1 року навчання.

Аби подати заявку, треба:

- обрати університет і програму;
- зареєструватися на сайті;
- підготувати низку документів (їх перелік незмінний щороку).

Термін подання заявок — з 1 грудня по 30 січня кожного року.

4. Стипендії міністерства закордонних справ Естонії

4.1. Програма для магістрів, які бажають навчатися на одному з напрямів, що викладаються англійською. Доступні спеціальності:

- «Комп'ютерні науки»;
- «Міжнародні зв'язки»;
- «Філософія»;
- «Квантитативна економіка» та інші

Для кожного з напрямів навчання є окремий пакет необхідних документів. Із детальнішою інформацією можна ознайомитися на сайті Тартуського університету.

Розмір щомісячної стипендії — €400. Тривалість — 2 роки.

Кінцевий термін подання заявки — 16 квітня.

4.2. Магістерська програма у сфері політичних студій

Інститут урядування та політичних студій Тартуського університету оголошує конкурс для навчання за англійськими магістерськими програмами:

- «Демократія та управління»;
- «Міжнародні відносини та регіональні дослідження»;
- «Студії Балтійського регіону».

Стипендії можуть бути і повними, і частковими. Усе залежатиме від академічної успішності та мотивації кандидата.

Кінцевий термін подання заявок — 16 квітня. Додаткову інформацію про програму й аплікаційний процес можна знайти на сайті Тартуського університету.

<http://www.rti.ut.ee/en/studying-political-science-tartu-0>

4.3. Стипендіальна програма для науковців.

Участь у програмі можуть узяти професори, доценти й асистенти.

Розмір стипендії — €450 або €422 в місяць. Є коротко- й довгострокові стипендії (максимальний термін — 30 днів).

Аби стати учасником програми, треба надіслати в режимі онлайн:

- аплікаційну форму;
- CV (формату EUROPASS) зі списком публікацій;
- план науково-дослідницької роботи;
- рекомендаційний лист від роботодавця;
- копію паспорта;
- документи, що підтверджують статус професора чи лектора вишу;
- лист із естонського університету з поясненням, чому там зацікавлені в досліднику-іноземцеві.

Усі документи варто заповнити англійською чи естонською.

Кінцевий термін подання заявки — 24 квітня.

Детальніша інформація — на сайті Studyinestonia.

<http://www.studyinestonia.ee/scholars>
[hips-researchers](http://www.studyinestonia.ee/scholars)

5. Стипендії уряду Литви

Програма литовських державних стипендій створена для студентів, викладачів і дослідників вишів і науково-дослідницьких установ різних держав, зокрема України.

Існує кілька видів стипендій:

- на участь у літніх мовних школах;
- на здобуття освіти у сфері балтійських студій (філологія, філософія, релігієзнавство, культура, історія);
- короткострокові;
- на проведення досліджень.

2 останніх надає Фонд підтримки освітніх обмінів. Участь у них беруть:

- Вільнюський університет;
- Литовський університет освітніх наук;
- Університет Вітовта Великого;
- Клайпедський університет;
- Шяуляйський університет.

Кінцевий термін подання заявок — березень-квітень. Детальніша інформація — на сайті:

<http://www.smpf.lt/en/programmes-we-administer>

6. Стипендії Erasmus+

Стипендіальна програма для студентів бакалаврату та магістратури у сфері освіти, молоді та спорту.

Кандидати:

- отримуватимуть стипендію, навчаючись в одному з вишів;
- не платитимуть внеску обраній установі;
- накопичуватимуть кредити ECTS.

Стипендія покриватиме:

- вартість навчання;
- вартість страхування;
- витрати на транспорт.

Кінцевий термін подання заявок різнитиметься для кожного напрямку.

Більше інформації — в офіційному журналі Євросоюзу.

<http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

7. Стипендії та гранти TISI

7.1. Transparency International School on Integrity — антикорупційна тренінг-програма для майбутніх лідерів. TISI дає учасникам змогу реалізувати ідеї щодо боротьби з корупцією на практиці, прослухавши перед цим низку лекцій і відвідавши майстер-класи провідних спеціалістів. Усі, хто брати-

ме участь у програмі, не лише отримують досвід і знання зі свого фаху, а й дізнаються більше про історію та культуру Литви. Учасники мають змогу отримати стипендію або грант.

Стипендія покриватиме:

- вартість квитків;
- вступний внесок;
- витрати на проживання;
- частково вартість тренінгу.

Розмір міні-гранту становитиме €5 000. Його отримає особа чи спільнота, проект якої визнають найкращим.

Кінцевий термін подання заявок — 1 травня. Додаткова інформація — на сайті TISI.

<http://transparencyschool.org/scholarships/>

7.2. Латвійська державна стипендія

Заявку на отримання гранту можуть подавати:

- студенти, які закінчили 1 курс бакалаврату вищого навчального закладу будь-якої країни;
- випускники, що планують навчатися в магістратурі;
- ті, хто вступає до докторантури.

Студенти можуть отримати державну стипендію двічі за весь період навчання. Оцінки кандидатів мусять бути вище середнього рівня. Загальна сума гранту — €5000 для бакалаврів і магістрів і €6000 для майбутніх докторів. Сума стипендії щомісяця не перевищує 10 % загального розміру гранту. Тривалість — 10 місяців. Стипендія покриває вартість навчання і витрати на проживання.

Спочатку треба зареєструватися. Для цього варто в 2 екземплярах подати:

- реєстраційну анкету;
- резюме;

- копію паспорта;
- копію диплома про середню освіту.

Після цього вам повідомлять, що робити далі. Усі документи мають бути перекладені англійською чи латиською мовою та завірені нотаріусом.

Кінцевий термін подання заявки — 1 травня.

Більше інформації — на сайті Балтійського центру.

<http://baltic-center.eu/Grant/GrantInLatvia/>

8. Грантова програма мікрофінансування для українських НУО чи місцевих органів влади

Розмір гранту може становити до 100 % від загальної суми прийнятих витрат проекту, максимум — €15 000. Роботи повинні відповідати Стратегії розвитку співробітництва та гуманітарної допомоги Естонії.

Проекти мають бути пов'язані з однією із вказаних галузей:

- освіта;
- охорона здоров'я;
- мир і стабільність;
- розвиток демократії і верховенства закону;
- економічний розвиток;
- екологічно сприятливий розвиток;
- інформування громадськості і глобальна освіта.

Охочі отримати грант повинні подати свої пропозиції естонською чи англійською мовою в посольство Естонії в Україні.

Кінцевого терміну подання заявки немає. Більше інформації — на сайті посольства Естонії в Україні.

http://www.estemb.kiev.ua/ukr/humanitarian_cooperation_ua

9. Гранти уряду Латвії на проведення наукових досліджень

Уряд Латвії запрошує всіх охочих проводити наукові дослідження у вищах своєї країни. Перевага надається особам, які бажають досліджувати мову, літературу й культуру Латвії.

Розмір фінансової допомоги — €30 на день; максимум — €300 у місяць. Тривалість — до 3 місяців.

Кандидати на отримання стипендії повинні подати на розгляд комісії:

- заявку на участь;
- план науково-дослідницької роботи;
- мотиваційний лист;
- CV;
- список публікацій;
- рекомендаційний лист;
- копії документів про здобуту освіту.

Кінцевий термін подання заявки — 1 квітня.

Про деталі стипендіальної програми дізнається на сайті VIAA.

10. Стипендії та гранти уряду Австрії

Щороку уряд Австрії виділяє стипендії для іноземних студентів, які бажають навчатися на програмах магістратури та аспірантури в університеті Мельбурна.

Рівень: магістратура (термін навчання — 2 роки), аспірантура (3 роки).

Розмір гранту:

- Покриття коштів на навчання
- Медичне страхування
- Щомісячна стипендія
- Тревел-грант
- Допомога по догляду за дитиною або під час хвороби

Необхідні документи:

- Копії всіх дипломів з оцінками.

Оцінки мають бути переведені у систему GPA

Гранти, стипендії, стажування

- Нотаріально завірені копії дипломів з оцінками
- Якщо навчання ще не завершено, має бути лист-підтвердження з університету апліканта
- Документ про зміну імені (якщо потрібно)
- CV

- Дослідницька пропозиція
- Складені мовні тести (IELTS, TOEFL, CAE, PTE)

Дедлайн: 31 жовтня 2015 року, 31 травня 2016 року.

<http://unistudy.org.ua/research-scholarships-australia/>

СТАЖУВАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ЗАКОРДОНОМ

1. Стажування в Банку Естонії

Іноземних студентів запрошують до участі в оплачуваному стажуванні в Банку Естонії. Мета програми — посилити співпрацю з науково-дослідними установами, надавши стажерам шанс проводити аналітичні дослідження протягом 1—6 місяців. Окрім цього, протягом стажування студенти дізнаються більше про структуру, завдання й обов'язки центрального банку.

Вимоги до кандидатів:

- ступінь магістра або 2 роки навчання на бакалавраті;
- бажання проводити наукові дослідження на основі тем, зазначених у Стратегічному плані, чи тих, що пов'язані з діяльністю банку.

Для розгляду вашої кандидатури відправте електронною чи звичайною поштою:

- заяву;
- CV;
- копію диплома.

У заяві вкажіть:

- відділ Банку Естонії, в якому бажаєте пройти стажування;
- тривалість і дату початку стажування;
- конкретний напрямок стажування;
- науково-дослідні роботи, участь у проектах, засіданнях робочої групи;
- контакти викладача/керівника напряму підготовки для надання рекомендацій.

Кінцевий термін подання заявки:

- 5 квітня (для стажування у період із травня по серпень);
- 5 серпня (із вересня по грудень);
- 5 грудня (у період із січня по квітень).

Контактна інформація — на сайті Eestipank.

<http://www.eestipank.ee/en/research/internship-eesti-pank-0>

2. Програма стажувань в США «Internship USA» або «Professional Career Training USA».

Метою програми є вдосконалення вже наявних навичок і знань в обраній області стажування за спеціалізацією та/або досвідом роботи. Учасники програми мають можливість підвищити свій професійний рівень, вивчити на практиці організацію бізнесу, вплинути в щоденне життя, познайомитися з культурою країни. Як правило, стажування припускає отримання досвіду роботи в різних відділах американської компанії для того, щоб стажист міг отримати уявлення про роботу всієї компанії і індустрії в цілому.

Програма Internship USA дає унікальну можливість почати кар'єру, провести від чотирьох до дванадцяти місяців у США, набутти професійного досвіду, відповідного одержаній освіті, відмінно вивчити мову і помандрувати по континенту.

Програма охоплює 7 основних напрямків:

- Маркетинг;
- Управління, менеджмент, бізнес, комерція, фінанси;
- Туризм (готельна справа і кулінарія);
- Проектування, будівництво, інженерія, архітектура;
- Психологія, освіта, соціальні науки, соціальна служба, бібліотечна справа;

- Комунікації та медіа;
- Інформаційні технології.

Набір на програму відкритий цілий рік, але оформлятися на програму необхідно мінімум за 3 місяці до бажаної дати від'їзду.

Тривалість програми: 6, 12 і 18 місяців.

Детальна інформація на сайті:

<http://www.study.ua/program-97.htm>

3. Програма літнього стажування в Німеччині для аспірантів

Для участі в програмі потрібно бути аспірантом 1 або 2 курсу денної форми навчання.

Для участі в програмі надаються документи:

- Анкета учасника Bewerbungsbogen 2015.

- Бланк довідки від вузу заповнюється німецькою, у 2 примірниках.

- Мовна анкета (Sprachzertifikat) (заповнюється представником німецької освітньої організації, наприклад — DAAD, Robert Bosch Stiftung, CIM).

Детальна інформація на сайті

<http://zavgermany.com.ua>

Підготовлено за матеріалами веб-сайтів науковим співробітником Інституту вищої освіти, доцентом кафедри політичної економії, к.е.н. **І. В. Кулагю**